Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

19. rujna 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Članci 6. i 47. te članak 51. stavak 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Direktiva 2012/13/EU – Članak 8. stavak 2. – Direktiva 2013/48/EU – Članak 12. – Direktiva (EU) 2016/343 – Članak 3. – Nacionalno zakonodavstvo koje zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo – Pravo na informiranje o svojim pravima – Pravo na pristup odvjetniku – Pravo na djelotvoran pravni lijek – Pretpostavka nedužnosti – Ranjiva osoba”

U predmetu C-467/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Rajonen sad Lukovit (Općinski sud u Lukovitu, Bugarska), odlukom od 17. srpnja 2018., koju je Sud zaprimio 17. srpnja 2018., u kaznenom postupku protiv

EP,

uz sudjelovanje:

Rajonna prokuratura Lom,

KM,

HO,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund (izvjestitelj) i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za EP, M. Ekimdzhiev, K. Boncheva i T. Ekimdzhieva, *advokati*,

– za češku vladu, M. Smolek, J. Vláčil i A. Kasalická, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: bugarski

– za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i P. Huurnink, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, R. Troosters i Y. G. Marinova, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 10. srpnja 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 8. stavka 2. Direktive 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku (SL 2012., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 48.), članka 12. Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL 2013., L 294, str. 1.), članka 3. Direktive (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1.) kao i članka 6., članka 21. stavka 1. i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

2 Zahtjev je upućen u okviru sudskog postupka radi psihijatrijskog smještaja EP-a.

Pravni okvir

EKLJP

3 Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisana u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP), u članku 5., naslovljenom „Pravo na slobodu i sigurnost”, propisuje:

„1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

[…]

(e) ako se radi o zakonitom lišenju slobode osoba radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti, o pritvaranju umobolnika, alkoholičara, ovisnika o drogi ili skitnica;

[…]

4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

[…]”

Pravo Unije

Direktiva 2012/13

4 Uvodne izjave 19., 22. i 26. Direktive 2012/13 glase:

„(19) Nadležna tijela bi, bilo u usmenom ili u pisanom obliku, trebala žurno informirati osumnjičenike ili okrivljenike o tim pravima, kako se ona primjenjuju prema nacionalnom pravu, a koja su od ključne važnosti za osiguravanje pravičnosti postupka, kako je predviđeno ovom Direktivom. Kako bi se omogućilo praktično i djelotvorno ostvarivanje tih prava, informacije bi tijekom postupka trebalo pružati žurno, a najkasnije prije prvog službenog saslušanja osumnjičenika ili okrivljenika od strane policije ili od strane drugog nadležnog tijela.

[…]

(22) Ako su osumnjičenici ili okrivljenici uhićeni ili zadržani, informacije o važećim postupovnim pravima bi trebalo pružiti putem pisane obavijesti o pravima koja je sastavljena na razumljiv način kako bi se pomoglo tim osobama da razumiju svoja prava. Takvu obavijest o pravima treba žurno dati svakoj uhićenoj osobi kada je ona lišena slobode intervencijom tijela kaznenog progona u okviru kaznenog postupka. […]

[…]

(26) Prilikom dostavljanja osumnjičenicima ili okrivljenicima informacija u skladu s ovom Direktivom, nadležna tijela trebala bi posvetiti posebnu pozornost osobama koje ne mogu razumjeti sadržaj ili značenje informacije, primjerice zbog njihove mladosti ili mentalnog ili fizičkog stanja.”

5 Članak 2. stavak 1. navedene direktive određuje njezino područje primjene kako slijedi:

„Ova se Direktiva primjenjuje od trenutka kada nadležna tijela država članica obavijeste osobe da su osumnjičene ili okrivljene za počinjenje kaznenog djela pa do završetka postupka, pri čemu se misli na konačno rješavanje pitanja je li osumnjičenik ili okrivljenik počinio kazneno djelo, uključujući, ako je to potrebno, određivanje sankcije i odlučivanje o žalbi.”

6 Članak 3. te direktive, naslovljen „Pravo na informiranje o pravima”, propisuje:

„1. Države članice osiguravaju da se osumnjičenicima ili okrivljenicima žurno pruže informacije barem o sljedećim postupovnim pravima, kako se primjenjuju prema nacionalnom pravu, kako bi im se omogućilo djelotvorno ostvarivanje tih prava:

(a) pravo pristupa odvjetniku;

(b) pravo na besplatan pravni savjet i uvjeti za dobivanje takvog savjeta;

(c) pravo na informiranost o optužbama u skladu s člankom 6.,

(d) pravo na tumačenje i prevođenje;

(e) pravo na uskraćivanje iskaza.

2. Države članice osiguravaju da se informacije pružene u skladu sa stavkom 1. daju usmeno ili u pisanom obliku, na jednostavnom i razumljivom jeziku, uzimajući u obzir posebne potrebe ranjivih osumnjičenika ili ranjivih okrivljenika.”

7 Članak 6. navedene direktive, naslovljen „Pravo na informiranje o optužbama”, u stavcima 1. i 3. određuje:

„1. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici dobiju informacije o kaznenim djelima za koja se sumnjiče ili za čije počinjenje su okrivljeni. Te se informacije dostavljaju žurno i uz toliko detalja koliko je potrebno kako bi se osigurala pravičnost postupka i djelotvorno ostvarivanje prava na obranu.

[…]

3. Države članice osiguravaju da se najkasnije po dostavljanju optužnice sudu, pruže detaljne informacije o optužbama, uključujući vrstu i pravnu kvalifikaciju kaznenog djela, kao i vrstu sudjelovanja od strane okrivljene osobe.”

8 Članak 8. Direktive 2012/13, naslovljen „Vođenje evidencije i pravni lijekovi”, u stavku 2. propisuje:

„Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici ili njihovi odvjetnici imaju pravo pobijati, u skladu s postupcima nacionalnog prava, moguće propuštanje ili odbijanje nadležnih tijela da pruže informacije u skladu s ovom Direktivom.”

Direktiva 2013/48

9 Uvodna izjava 51. Direktive 2013/48 glasi:

„Dužnost pružanja skrbi osumnjičenicima ili optuženim osobama koje su u potencijalno slabom položaju podupire pošteno pravosuđe. Tužiteljstvo, tijela odgovorna za provedbu zakona i pravosudna tijela stoga bi trebala olakšati da navedene osobe učinkovito ostvaruju prava predviđena ovom Direktivom, primjerice uzimajući u obzir bilo kakvu potencijalnu slabost koja utječe na njihovu sposobnost da ostvare pravo na pristup odvjetniku te da se treću osobu obavijesti u slučaju oduzimanja slobode i da se poduzmu odgovarajuće mjere za osiguravanje zajamčenosti tih prava.”

10 Članak 2. stavak 1. te direktive glasi:

„Ova se Direktiva primjenjuje na osumnjičenike ili optužene osobe u kaznenom postupku od trenutka kada su im nadležna tijela države članice, putem službene obavijesti ili na drugi način, ukazala na to da su osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela te neovisno o tome je li im oduzeta sloboda ili ne. Primjenjuje se do završetka postupaka, što podrazumijeva konačno razjašnjenje pitanja je li osumnjičenik ili optužena osoba počinila kazneno djelo, uključujući, gdje je to primjenjivo, osuđivanje i rješavanje bilo kakve žalbe.”

11 Članak 12. te direktive, naslovljen „Pravni lijekovi”, predviđa:

„1. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili optužene osobe u kaznenom postupku, kao i tražene osobe u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga, imaju učinkovit pravni lijek u okviru nacionalnog prava u slučaju kršenja njihovih prava iz ove Direktive.

2. Ne dovodeći u pitanje nacionalna pravila i sustave o prihvatljivosti dokaza, države članice osiguravaju, tijekom kaznenog postupka, prilikom procjene izjava koje su dali osumnjičenici ili optužene osobe ili dokaza prikupljenih uslijed kršenja njihova prava na odvjetnika ili u slučajevima kad je odstupanje od tog prava bilo odobreno u skladu s člankom 3. stavkom 6., poštivanje prava obrane i pravičnosti postupka.”

12 Članak 13. te direktive, naslovljen „Ugrožene osobe”, predviđa:

„Države članice osiguravaju da se osobite potrebe ugroženih osumnjičenika i ugroženih optuženih osoba uzimaju u obzir prilikom primjene ove Direktive.”

Direktiva 2016/343

13 Članak 2. Direktive 2016/343, naslovljen „Područje primjene”, propisuje:

„Ova se Direktiva primjenjuje na fizičke osobe koje su osumnjičenici ili optuženici u kaznenom postupku. Primjenjuje se u svim fazama kaznenog postupka, od trenutka kada je osoba osumnjičena ili optužena za počinjenje kaznenog djela ili navodnog kaznenog djela pa sve do trenutka kada odluke o konačnom utvrđivanju je li ta osoba počinila predmetno kazneno djelo postane konačna.”

14 U skladu s člankom 3. te direktive, naslovljenim „Pretpostavka nedužnosti”:

„Države članice osiguravaju da se osumnjičenici ili optuženici smatraju nedužnima dok im se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.”

15 Članak 6. te direktive propisuje:

„1. Države članice osiguravaju da je teret dokaza u postupku utvrđivanja krivnje osumnjičenika ili optuženika na tužitelju. Time se ne dovodi u pitanje obveza suca ili nadležnog suda da traži inkriminirajuće i oslobađajuće dokaze te pravo obrane da podnese dokaze u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravom.

2. Države članice osiguravaju da svaka sumnja u krivnju ide u korist osumnjičenika ili optuženika, čak i kada sud ocjenjuje mogućnost puštanja dotične osobe na slobodu.”

16 U skladu s člankom 14. stavkom 1. navedene direktive, rok za njezino prenošenje jest 1. travnja 2018., a na temelju njezina članka 15. ona je stupila na snagu 31. ožujka 2016.

Bugarsko pravo

17 Nakazatelno-procesualen kodeks (Zakonik o kaznenom postupku), u verziji koja je bila na snazi na dan nastanka činjenica u glavnom postupku, u svojim člancima 427. *et seq*. predviđa poseban postupak koji omogućuje sudu da na prijedlog državnog odvjetnika odredi prisilne medicinske mjere prema pojedincu koji je u stanju neubrojivosti počinio djelo koje predstavlja opasnost za društvo.

18 Članak 427. Zakonika o kaznenom postupku propisuje:

„1. Općinski državni odvjetnik predlaže primjenu obveznih medicinskih mjera, […]

2. Prije nego što podnese prijedlog, državni odvjetnik određuje vještačenje i zadužuje istražno tijelo za razjašnjenje ponašanja osobe prije i nakon počinjenja djela i za ocjenu predstavlja li osoba opasnost za društvo.”

19 Iz postupka opisanog u člancima 428. do 491. tog zakonika proizlazi da prijedlog državnog odvjetnika ispituje općinski sud prema mjestu boravka dotične osobe, pri čemu taj sud nakon rasprave odlučuje rješenjem suca pojedinca koje se može pobijati žalbom.

20 Nadalje, članak 155. *et seq*. Zakona za zdraveto (Zakon o zdravlju) uvode poseban postupak za određivanje, sudskim putem, prisilnog smještaja u medicinsku ustanovu osobe koja boluje od psihičkih poremećaja i koja predstavlja opasnost za svoje zdravlje i zdravlje trećih osoba.

Glavni postupak i prethodna pitanja

21 Dana 26. kolovoza 2015., nakon otkrića tijela u jednoj ulici u Medkovecu (Bugarska), policijski službenici posjetili su dom EP-a, sina žrtve. On je priznao da je ubio svoju majku. Saznavši od svjedoka za psihičke probleme od kojih pati EP, ti policijski službenici odveli su potonjeg u hitnu službu jedne psihijatrijske bolnice.

22 Odlukom od 12. rujna 2015. Rajonen sad Lom (Općinski sud u Lomu, Bugarska) odredio je smještaj EP-a u psihijatrijsku bolnicu na razdoblje od šest mjeseci. Ta odluka, donesena na temelju Zakona o zdravlju, produljena je bez prekida do datuma odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku.

23 Sudsko psihijatrijsko vještačenje koje je povjereno dvama bolničkim psihijatrima zaključilo je da EP pati od paranoidne shizofrenije.

24 Rješenjem od 7. srpnja 2016. državni odvjetnik u Montani (Bugarska) obustavio je kazneni postupak zbog toga što EP pati od psihičke bolesti. Smatrajući da potonji nije sposoban sudjelovati u postupku, državni odvjetnik nije dostavio to rješenje EP-u.

25 Apelativna prokuratura Sofija (Državno odvjetništvo pri žalbenom sudu u Sofiji, Bugarska) odredila je 29. prosinca 2017. ponovno pokretanje postupka te je planirala nastavak smještaja EP-a na temelju Zakona o zdravlju.

26 Kazneni postupak pokrenut protiv EP-a obustavljen je rješenjem od 1. ožujka 2018. Državno odvjetništvo zaključilo je da postoji potreba za određivanjem prisilnih medicinskih mjera zato što je EP namjerno počinio kazneno djelo u stanju neubrojivosti, tako da se ne može prihvatiti njegova kaznena odgovornost. To je rješenje dostavljeno kćeri žrtve. Budući da u propisanim rokovima nije bila podnesena žalba, to je rješenje postalo konačno 10. ožujka 2018.

27 Rajonna prokuratura Lom (Državno odvjetništvo u Lomu, Bugarska) obratila se sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, Rajonen sadu Lukovit (Općinski sud u Lukovitu, Bugarska), sa zahtjevom za psihijatrijski smještaj EP-a na temelju članka 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku.

28 Taj sud dvoji o sukladnosti nacionalnih odredaba kojima se uređuje prisilan smještaj psihičkih bolesnika u medicinsku ustanovu s pravima zajamčenima direktivama 2012/13, 2013/48 i 2016/343 kao i Poveljom. Te se dvojbe ponajprije odnose na članak 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku i na poseban kazneni postupak koji uspostavljaju, koji bi mogao dovesti do psihijatrijskog smještaja osobe koja predstavlja opasnost za društvo. Te se dvojbe također odnose na odredbe Zakona o zdravlju jer postupak koji se njima predviđa također omogućuje prisilan preventivni smještaj osobe ako postoji razlog za vjerovanje da bi, s obzirom na njezino zdravstveno stanje, ona mogla počiniti kazneno djelo.

29 Naime, sud koji je uputio zahtjev navodi da EP nikad nije bio ispitan tijekom istrage i da nije bio obaviješten o pokretanju kaznenog postupka protiv sebe. Budući da nije bio predmet kaznenog progona, nije mu bila osigurana pomoć odvjetnika. Protiv pravnih ili činjeničnih zaključaka državnog odvjetništva nije mogao podnijeti nikakav pravni lijek pred sudom.

30 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da za postupke primjene prisilnih medicinskih mjera na temelju članka 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku nacionalno pravo ne dopušta sudu da provjeri je li pojedinac koji je osumnjičen za počinjenje djela tijekom prvotne istrage mogao imati minimalna postupovna jamstva za ostvarivanje prava obrane. U ovom slučaju EP je istaknuo povredu svojeg prava na informiranje o optužbama protiv sebe, na uskraćivanje iskaza i na pomoć odvjetnika. Sud koji je uputio zahtjev pita se, među ostalim, je li takvo zakonodavstvo spojivo s člankom 47. i člankom 48. stavkom 2. Povelje.

31 Osim toga, pita se je li postupak čiji je predmet EP obuhvaćen područjem primjene direktiva 2012/13, 2013/48 i 2016/343. U slučaju potvrdnog odgovora, sud koji je uputio zahtjev smatra da bi, ako bi Sud smatrao da poseban kazneni postupak predviđen člankom 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku ne jamči pravo na djelotvoran pravni lijek, on mogao prema analogiji primijeniti redovan kazneni postupak.

32 U tim je okolnostima Rajonen sad Lukovit (Općinski sud u Lukovitu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li ovaj postupak za određivanje prisilnih medicinskih mjera, koje su jedan oblik državne prisile prema osobama koje su prema utvrđenju državnog odvjetništva počinile djelo koje predstavlja opasnost za društvo, obuhvaćen područjem primjene Direktive [2012/13] i Direktive [2013/48]?

2. Jesu li bugarske postupovne odredbe – koje uređuju poseban postupak za određivanje prisilnih medicinskih mjera u skladu s člankom 427. *et seq*. NPK-a (Nakazatelno-procesualen kodeks, bugarski Zakonik o kaznenom postupku) i prema kojima sud nije ovlašten vratiti postupak državnom odvjetništvu s uputom da ukloni bitne postupovne povrede počinjene u okviru predsudskog postupka, nego može ili prihvatiti zahtjev za određivanje prisilnih medicinskih mjera ili ga odbiti – djelotvoran pravni lijek u smislu članka 12. Direktive 2013/48/EU i članka 8. Direktive 2012/13/EU u vezi s člankom 47. Povelje, koji osobi jamči pravo da pred sudom pobija eventualne povrede svojih prava počinjene u okviru predsudskog postupka?

3. Primjenjuju li se Direktiva 2013/48/EU i Direktiva 2012/13/EU na kazneni (predsudski) postupak ako nacionalno pravo, točnije Nakazatelno-procesualen kodeks, ne poznaje pravni koncept ‚osumnjičenika' i državno odvjetništvo osobu u okviru predsudskog postupka ne smatra formalno optuženikom jer polazi od toga da je ubojstvo koje je predmet istrage počinila osoba u stanju neubrojivosti i stoga obustavi kazneni postupak a da o tome ne obavijesti osobu i od suda traži određivanje prisilnih medicinskih mjera protiv te osobe?

4. Je li osoba za koju se zahtijeva prisilno postupanje ‚osumnjičenik' u smislu članka 2. stavka 1. Direktive 2012/13/EU i članka 2. stavka 3. Direktive 2013/48/EU ako je prilikom prvog očevida mjesta počinjenja djela i prvotnih istražnih mjera u stanu žrtve i njezina sina policijski službenik, nakon što je na tijelu potonjega pronašao tragove krvi, ispitao potonjega o razlozima ubojstva njegove majke te zašto je njezino tijelo odnio na ulicu i potom mu nakon odgovora na ta pitanja stavio lisice? Ako je odgovor na to pitanje potvrdan, mora li se osobu već u tom trenutku informirati u skladu s člankom 3. stavkom 1. u vezi sa stavkom 2. Direktive 2012/13/EU i kako se u takvom slučaju prilikom informiranja moraju uzeti u obzir posebne potrebe te osobe u skladu sa stavkom 2. ako je policijski službenik bio svjestan da osoba boluje od psihičkog poremećaja?

5. Jesu li nacionalne odredbe, poput onih o kojima je ovdje riječ, koje faktično dopuštaju oduzimanje slobode prisilnim smještajem u psihijatrijsku bolnicu u postupku prema Zakonu za zdraveto (Zakon o zdravlju) (preventivna prisilna mjera koja se određuje kad se dokaže da osoba boluje od psihičke bolesti i kad postoji opasnost da će počiniti kazneno djelo, ali ne i kad je djelo već počinjeno), u skladu s Direktivom (EU) 2016/343 o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti ako je činjenična osnova za pokretanje postupka djelo zbog kojeg je pokrenut kazneni postupak protiv osobe koja je smještena radi liječenja i zaobilazi li se na taj način prilikom uhićenja pravo na

pošteno suđenje, koje mora ispuniti pretpostavke iz članka 5. stavka 4. EKLJP-a, tj. postupka u okviru kojega je sud ovlašten ispitati kako poštovanje postupovnih odredaba tako i sumnju koja je temelj za uhićenje te zakonitost cilja koji se želi postići tom mjerom, što je sud obvezan učiniti ako je osoba uhićena u postupku predviđenom Nakazatelno-procesualnim kodeksom?

6. Obuhvaća li pojam pretpostavke nedužnosti u smislu članka 3. Direktive (EU) 2016/343 i pretpostavku da neubrojive osobe nisu počinile djelo koje predstavlja opasnost za društvo i koje im stavlja na teret državno odvjetništvo sve dok se u skladu s postupovnim odredbama (u kaznenom postupku uz poštovanje prava obrane) ne dokaže suprotno?

7. Jamče li nacionalne odredbe, koje predviđaju različite ovlasti suda koji postupa u predmetu u vezi s ispitivanjem zakonitosti predsudskog postupka koje mora provesti po službenoj dužnosti, ovisno o tome:
   (a) ispituje li sud optužnicu državnog odvjetništva u kojoj se tvrdi da je određena psihički zdrava osoba počinila ubojstvo (članak 249. stavak 1. u vezi sa stavkom 4. NPK-a) ili
   (b) ispituje li sud zahtjev državnog odvjetništva u kojem se tvrdi da je osoba počinila ubojstvo, ali da to djelo zbog psihičkog poremećaja počinitelja nije kazneno djelo i kojim se zahtijeva sudsko određivanje državne prisile u svrhe liječenja,

   djelotvoran pravni lijek ugroženim osobama, kako je to utvrđeno u članku 13. u vezi s člankom 12. Direktive 2013/48/EU i u članku 8. točki 2. u vezi s člankom 3. stavkom 2. Direktive 2012/13/EU, te jesu li različite ovlasti suda, koje ovise o vrsti postupka, koji se pak ravna prema tome je li počinitelj psihički zdrava osoba koja može biti kaznenopravno odgovorna, u skladu s načelom nediskriminacije iz članka 21. stavka 1. Povelje?”

Postupak pred Sudom

33 Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se o ovom zahtjevu odluči u hitnom prethodnom postupku, predviđenom člankom 23.a Statuta Suda Europske unije.

34 Sud je 10. kolovoza 2018., na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, odlučio da ne treba udovoljiti tom zahtjevu.

O prethodnim pitanjima

O prvom, trećem i četvrtom pitanju

35 Svojim prvim, trećim i četvrtim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li direktive 2012/13 i 2013/48 tumačiti na način da se primjenjuju na sudski postupak poput onoga predviđenog nacionalnim zakonodavstvom o kojem je riječ u glavnom postupku, koji zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo i, ako je to tako, od kojeg trenutka dotična osoba mora biti obaviještena o pravima koja joj dodjeljuje Direktiva 2012/13.

36 I Direktiva 2012/13 i Direktiva 2013/48 imaju zajednički cilj definirati minimalna pravila koja se odnose na određena prava osumnjičenika ili optuženika u kaznenom postupku. Konkretno, Direktiva 2012/13 odnosi se na pravo na informiranje o svojim pravima, a Direktiva 2013/48 odnosi se na pravo na pristup odvjetniku, pravo na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i pravo na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima.

37 Osim toga, iz uvodnih izjava tih direktiva proizlazi da se one u tu svrhu oslanjaju na prava navedena osobito u člancima 6., 47. i 48. Povelje te se njima nastoje promicati ta prava u odnosu na osumnjičenike ili optuženike u kaznenom postupku.

38 Područja primjena tih direktiva definirana su gotovo istovjetno u njihovu članku 2. Iz tih odredaba u biti proizlazi da se te direktive primjenjuju od trenutka kada nadležna tijela država članica obavijeste osobe da su osumnjičene ili optužene za počinjenje kaznenog djela pa do završetka postupka, „što podrazumijeva konačno razjašnjenje pitanja je li osumnjičenik ili optužena osoba počinila kazneno djelo, uključujući, gdje je to primjenjivo, osuđivanje i rješavanje bilo kakve žalbe”.

39 Točno je da ni Direktiva 2012/13 ni Direktiva 2013/48 ne sadržavaju izričite odredbe o tome da kazneni postupci koje one uređuju uključuju i one koji mogu dovesti do mjere psihijatrijskog smještaja, poput one predviđene u članku 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku.

40 Međutim, to nepostojanje izričitih odredbi ne znači da je takav postupak psihijatrijskog smještaja isključen iz područja primjene tih direktiva zbog toga što ne dovodi do „osude” na kaznu.

41 U tom pogledu, kao što je to u biti naveo nezavisni odvjetnik u točkama 61. i 62. svojeg mišljenja, formulacija članka 2. stavka 1. Direktive 2012/13 i analogna formulacija članka 2. stavka 1. Direktive 2013/48 omogućuju, naprotiv, da se zaključi da se pojam „kazneni postupak”, u smislu tih direktiva, također odnosi na postupke psihijatrijskog smještaja koji, iako ne dovode do „osude” na kaznu u užem smislu, ipak dovode do mjere oduzimanja slobode, pod uvjetom da je ta mjera opravdana ne samo terapeutskim razlozima nego i razlozima sigurnosti, u pogledu osoba koje su počinile kažnjiva djela, ali čije mentalno stanje u trenutku počinjenja kažnjivog djela opravdava to da budu predmet mjere psihijatrijskog smještaja, a ne kaznene sankcije poput kazne zatvora.

42 Budući da članak 6. Povelje, koji se odnosi na pravo na slobodu i sigurnost, jamči prava koja odgovaraju pravima zajamčenima člankom 5. EKLJP-a, koji se odnosi na isto pravo, tom članku 6., u skladu s člankom 52. stavkom 3. Povelje, valja dati jednak smisao i opseg kao i onomu članka 5. EKLJP-a, kako ga tumači sudska praksa Europskog suda za ljudska prava. Stoga radi tumačenja članka 6. Povelje treba uzeti u obzir članak 5. stavak 1. EKLJP-a (vidjeti u tom smislu presudu od 12. veljače 2019., TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, t. 57.).

43 Članak 5. stavak 1. točka (e) EKLJP-a određuje da „svatko ima pravo na slobodu i osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom: […] ako se radi o […] pritvaranju umobolnika”.

44 Europski sud za ljudska prava tu je odredbu protumačio na način da od države zahtijeva pozitivnu obvezu zaštite slobode osoba pod njezinom nadležnošću. Ako to ne bi bilo tako, iz toga bi proizišla znatna pravna praznina u zaštiti od proizvoljnog zadržavanja, što ne bi bilo u skladu s važnošću osobne slobode u demokratskom društvu. Država je stoga dužna poduzeti mjere koje osiguravaju djelotvornu zaštitu ranjivim osobama (ESLJP, 17. siječnja 2012., Stanev protiv Bugarske, br. 36760/06, CE:ECHR:2012:0117JUD003676006, t. 120.).

45 Iz toga proizlazi da su mjere oduzimanja slobode kao što su mjere psihijatrijske ili medicinske skrbi o kojima je riječ u glavnom postupku obuhvaćene člankom 5. EKLJP-a i, posljedično, člankom 6. Povelje.

46 Iz toga slijedi da se, s obzirom na pravo na slobodu i sigurnost zajamčeno člankom 6. Povelje, direktive 2012/13 i 2013/48 ne mogu tumačiti na način da je iz njihova područja primjene isključen sudski postupak kojim se omogućuje određivanje psihijatrijskog smještaja osobe koja se nakon prethodnog kaznenog postupka autoru smatrala počiniteljem kažnjivog djela.

47 To tumačenje potvrđuje okolnost da se zakonodavac Unije u članku 3. stavku 2. Direktive 2012/13 pobrinuo za to da državama članicama nametne obvezu osiguravanja da se informacije pružene na temelju prava na informiranje o tim pravima „daju usmeno ili u pisanom obliku, na jednostavnom i razumljivom jeziku, uzimajući u obzir posebne potrebe ranjivih osumnjičenika ili ranjivih okrivljenika". U uvodnoj izjavi 26. te direktive izričito se navodi situacija osoba koje zbog svojeg mentalnog stanja ne mogu razumjeti sadržaj ili značenje informacije koju im priopćavaju nadležna tijela. Umobolnici se stoga moraju smatrati ranjivim osobama u svrhe te odredbe jer zbog ozbiljnih duševnih poremećaja kod tih osoba postoji opasnost da ne razumiju informacije o svojim pravima.

48 Također, članak 13. Direktive 2013/48 državama članicama nameće obvezu da prilikom primjene te direktive uzimaju u obzir „osobite potrebe ugroženih osumnjičenika i ugroženih optuženih osoba". Iako se u uvodnoj izjavi 51. te direktive upućuje na osobe „koje su u potencijalno slabom položaju" i na njihovu „potencijalnu slabost koja utječe na njihovu sposobnost da ostvare pravo na pristup odvjetniku te da se treću osobu obavijesti u slučaju oduzimanja slobode", ne precizirajući pritom izričito da ta ranjiva situacija može proizići iz njihova mentalnog stanja, ipak valja smatrati, uzimajući u obzir cilj navedene direktive, da su umobolnici također obuhvaćeni kategorijom ugroženih osoba iz navedenog članka 13.

49 Budući da se Direktiva 2012/13 primjenjuje na postupak kao što je onaj iz članka 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku, sud koji je uputio zahtjev usto pita od kojeg trenutka osumnjičenik mora biti obaviješten o svojim pravima u skladu s člankom 3. te direktive.

50 Kako bi mogla biti djelotvorna, obavijest o pravima mora se dati u ranoj fazi postupka. Iz članka 2. te direktive proizlazi da se ona „primjenjuje od trenutka kada nadležna tijela država članica obavijeste osobe da su osumnjičene ili okrivljene za počinjenje kaznenog djela". Članak 3. te direktive tako predviđa da „[d]ržave članice osiguravaju da se osumnjičenicima ili okrivljenicima žurno pruže informacije […] o […] postupovnim pravima […] kako bi im se omogućilo djelotvorno ostvarivanje tih prava".

51 Kako se podsjeća u uvodnoj izjavi 19. Direktive 2012/13, pravo na informiranje o svojim pravima ima za cilj očuvati pravičnost kaznenog postupka i zajamčiti djelotvornost prava na obranu već od početnih faza tog postupka. Naime, kao što to proizlazi iz točke 24. Prijedloga direktive Komisije od 20. srpnja 2010. (COM (2010) 392 *final*), koji je doveo do Direktive 2012/13, razdoblje koje neposredno slijedi nakon toga oduzimanja slobode sadržava najveću opasnost zloporabnog iznuđivanja priznanja, tako da je „bitno da svaka osumnjičena ili optužena osoba bude brzo obaviještena o svojim pravima, to jest bez odgode nakon njezina uhićenja i na najučinkovitiji mogući način".

52 Uvodna izjava 19. Direktive 2012/13 uostalom naglašava da se pravo na informiranje o svojim pravima mora ostvariti „najkasnije prije prvog službenog saslušanja osumnjičenika ili okrivljenika od strane policije". Iz uvodne izjave 22. Direktive 2012/13 usto proizlazi da „[a]ko su osumnjičenici ili okrivljenici uhićeni ili zadržani, informacije o važećim postupovnim pravima bi trebalo pružiti putem pisane obavijesti o pravima koja je sastavljena na razumljiv način kako bi se pomoglo tim osobama da razumiju svoja prava. Takvu obavijest o pravima treba žurno dati svakoj uhićenoj osobi kada je ona lišena slobode intervencijom tijela kaznenog progona u okviru kaznenog postupka".

53 Iz tih elemenata proizlazi da osobe osumnjičene za počinjenje kaznenog djela moraju biti obaviještene o svojim pravima što je prije moguće od trenutka u kojem sumnje koje se na njih odnose opravdavaju, u nekom drugom kontekstu koji nije hitnost, da nadležna tijela ograniče njihovu slobodu mjerama prisile, a najkasnije prije njihova prvog službenog saslušanja od strane policije.

54 Uzimajući u obzir navedeno, na prvo, treće i četvrto pitanje valja odgovoriti tako da direktive 2012/13 i 2013/48 treba tumačiti na način da se primjenjuju na sudski postupak poput onoga predviđenog nacionalnim zakonodavstvom o kojem je riječ u glavnom postupku, koji zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela

koja predstavljaju opasnost za društvo. Direktivu 2012/13 treba tumačiti na način da osobe osumnjičene za počinjenje kaznenog djela moraju biti obaviještene o svojim pravima što je prije moguće od trenutka u kojem sumnje koje se na njih odnose opravdavaju, u nekom drugom kontekstu koji nije hitnost, da nadležna tijela ograniče njihovu slobodu mjerama prisile, a najkasnije prije njihova prvog službenog saslušanja od strane policije.

Drugo i sedmo pitanje

55 Svojim drugim i sedmim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pravo na djelotvoran pravni lijek zajamčeno člankom 47. Povelje kao i člankom 8. stavkom 2. Direktive 2012/13 i člankom 12. Direktive 2013/48 tumačiti na način da mu se protivi nacionalno zakonodavstvo poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku kojim se predviđa postupak koji zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo zbog toga što to zakonodavstvo ne omogućuje nadležnom sudu da provjeri jesu li postupovna prava iz tih direktiva bila poštovana u postupcima koji su prethodili onomu u kojem taj sud odlučuje, a koji nisu podlijegali takvom sudskom nadzoru.

56 Što se, najprije, tiče tumačenja Direktive 2012/13, valja podsjetiti na to da njezin članak 8. stavak 2. zahtijeva da „osumnjičenici ili okrivljenici ili njihovi odvjetnici imaju pravo pobijati, u skladu s postupcima nacionalnog prava, moguće propuštanje ili odbijanje nadležnih tijela da pruže informacije u skladu s ovom Direktivom”.

57 S obzirom na važnost prava na djelotvoran pravni lijek, zaštićenog člankom 47. Povelje, i na jasan, bezuvjetan i precizan tekst članka 8. stavka 2. Direktive 2012/13, potonja odredba protivi se svakoj nacionalnoj mjeri kojom se sprečava ostvarivanje djelotvornih pravnih lijekova u slučaju povrede prava zaštićenih tom direktivom.

58 Kao drugo, isto se tumačenje nameće i u pogledu članka 12. Direktive 2013/48, prema kojem „osumnjičenici ili optužene osobe u kaznenom postupku […] imaju učinkovit pravni lijek u okviru nacionalnog prava u slučaju kršenja njihovih prava iz ove Direktive”.

59 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, obveza država članica na postizanje propisanog rezultata, koja proizlazi iz direktive, te njihova dužnost na temelju članka 4. stavka 3. UEU-a i članka 288. UFEU-a da poduzmu sve mjere, opće ili posebne, kako bi se osiguralo ispunjenje te obveze, odnosi se na sva tijela država članica, uključujući i sudove kad je riječ o stvarima koje potpadaju pod njihovu nadležnost (presuda od 7. kolovoza 2018., Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, t. 38. i navedena sudska praksa).

60 U svrhu ispunjenja te obveze načelo usklađenog tumačenja zahtijeva da nacionalna tijela učine sve što je u njihovoj nadležnosti, uzimajući u obzir cjelokupno nacionalno pravo i primjenjujući metode tumačenja koje to pravo poznaje, kako bi se zajamčila puna djelotvornost prava Unije i kako bi se došlo do rješenja koje je u skladu sa zadanim ciljem tog prava (vidjeti u tom smislu presude od 5. listopada 2004., Pfeiffer i dr., C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, t. 117. i od 8. svibnja 2019., Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, t. 37. i navedenu sudsku praksu).

61 Međutim, to načelo usklađenog tumačenja nacionalnog prava ima određene granice. Stoga je obveza nacionalnog suda da se pozove na sadržaj prava Unije prilikom tumačenja i primjene relevantnih pravila unutarnjeg prava ograničena općim načelima prava i ne može služiti kao temelj *contra legem* tumačenja nacionalnog prava (presuda od 7. kolovoza 2018., Smith, C-122/17, EU:C:2018:631, t. 40. i navedena sudska praksa).

62 Na tom je sudu da utvrdi može li on nacionalni propis tumačiti u skladu s pravom Unije. U tom je pogledu dovoljno utvrditi da iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da sud koji je uputio zahtjev smatra da bi, unatoč nepostojanju pravnog lijeka koji prilikom zahtjeva za psihijatrijski smještaj na temelju članka 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku omogućuje provjeru pravilnosti kaznenog postupka koji prethodi tom zahtjevu, on mogao analogno primijeniti redovni kazneni postupak radi provedbe takve provjere i zaštite prava osobe o kojoj je riječ.

63 Iz toga slijedi da članak 47. Povelje kao i članak 8. stavak 2. Direktive 2012/13 i članak 12. Direktive 2013/48 treba tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku kojim se predviđa sudski postupak koji zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo, ako to zakonodavstvo ne omogućuje nadležnom sudu da provjeri jesu li postupovna prava iz tih direktiva bila poštovana u postupcima koji su prethodili onomu u kojem taj sud odlučuje, a koji nisu podlijegali takvom sudskom nadzoru.

Peto pitanje

64 Svojim petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li zaštitu prava na slobodu i sigurnost iz članka 6. Povelje, s jedne strane, i pravo na pretpostavku nedužnosti, kako je navedeno u članku 3. Direktive 2016/343, s druge strane, tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo poput onoga predviđenog člankom 155. *et seq*. Zakona o zdravlju, o kojem je riječ u glavnom postupku, koji dopušta psihijatrijski smještaj osobe zbog toga što postoji rizik da ona, s obzirom na njezino zdravstveno stanje, predstavlja opasnost za svoje zdravlje ili zdravlje trećih osoba, kada to zakonodavstvo sudu kojem je podnesen takav zahtjev za smještaj ne dopušta provjeru je li ta osoba imala postupovna jamstva tijekom kaznenog postupka koji se istodobno vodi o njoj.

65 Iz članaka 1. i 2. Direktive 2016/343 proizlazi da su njezin predmet i područje primjene isključivo ograničeni na kaznene postupke.

66 Zbog svojeg terapeutskog cilja, postupak psihijatrijskog smještaja, poput onog predviđenog, u ovom slučaju, člankom 155. *et seq*. Zakona o zdravlju, ako se provodi neovisno o bilo kakvom kaznenom postupku, uključujući radi sprečavanja opasnosti za zdravlje dotične osobe ili trećih osoba, nije dakle kazneni postupak koji ulazi u područje primjene Direktive 2016/343.

67 Osim toga, nijedan element spisa podnesenog Sudu ne omogućava zaključak da postupak prisilnog psihijatrijskog smještaja u terapeutske svrhe, kao što je onaj ustanovljen Zakonom o zdravlju, predstavlja provedbu prava Unije i, u skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelje, da dotična država članica mora poštovati temeljna prava zajamčena tom poveljom prilikom primjene takvog postupka.

68 Stoga na peto pitanje valja odgovoriti tako da Direktivu 2016/343 i članak 51. stavak 1. Povelje treba tumačiti na način da se ni ta direktiva ni ta odredba Povelje ne primjenjuju na sudski postupak psihijatrijskog smještaja u terapeutske svrhe, kako je predviđen člankom 155. *et seq*. Zakona o zdravlju, o kojem je riječ u glavnom postupku, zbog toga što postoji rizik da dotična osoba, s obzirom na njezino zdravstveno stanje, predstavlja opasnost za svoje zdravlje ili zdravlje trećih osoba.

Šesto pitanje

69 Svojim šestim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li načelo pretpostavke nedužnosti iz članka 3. Direktive 2016/343 tumačiti na način da u okviru postupka psihijatrijskog smještaja, zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga, osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja

predstavljaju opasnost za društvo poput onoga u glavnom postupku zahtijeva da državno odvjetništvo dokaže da je osoba čiji se smještaj zahtijeva počinitelj djela za koja se smatra da predstavljaju takvu opasnost.

70 Valja istaknuti da je, prema članku 15. Direktive 2016/343, ona stupila na snagu 31. ožujka 2016. i da je prema njezinu članku 14. stavku 1. rok za prijenos te direktive istekao 1. travnja 2018. Ona je stoga s vremenskog gledišta primjenjiva na postupak koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev.

71 Osim toga, točno je da postupak kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku nema za cilj utvrditi krivnju dotične osobe, nego odlučiti o njezinu prisilnom psihijatrijskom smještaju. Međutim, budući da ta mjera oduzimanja slobode nije isključivo obrazložena terapeutskim razlozima, nego i razlozima sigurnosti, valja priznati, kao što je to prije presuđeno u pogledu direktiva 2012/13 i 2013/48, da takav postupak ulazi u područje primjene Direktive 2016/343 zbog njegove kaznene svrhe. Dakle, Direktiva 2016/343 primjenjuje se na postupak kao što je onaj predviđen u članku 427. *et seq*. Zakonika o kaznenom postupku.

72 Članak 3. Direktive 2016/343 obvezuje države članice da osiguravaju „da se osumnjičenici ili optuženici smatraju nedužnima dok im se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom”. Poštovanje te obveze nameće se nadležnim tijelima u okviru postupka psihijatrijskog smještaja poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku. U skladu s člankom 6. te direktive, državno odvjetništvo snosi teret dokazivanja da su kriteriji utvrđeni zakonom za odobrenje psihijatrijskog smještaja određene osobe ispunjeni.

73 Kad je na kraju ranijeg kaznenog postupka konačno utvrđeno da je ta osoba u stanju neubrojivosti počinila kažnjivo djelo, činjenica da državno odvjetništvo navodi te elemente u prilog svojem zahtjevu za psihijatrijski smještaj nije kao takvo protivno načelu pretpostavke nedužnosti iz članka 3. Direktive 2016/343.

74 Međutim, u situaciji poput one u glavnom postupku ta razmatranja ne dovode u pitanje nadzor od strane suda pred kojim se vodi postupak poštovanja postupovnih prava iz direktiva 2012/13 i 2013/48 tijekom ranijih postupaka koji nisu podvrgnuti takvom sudskom nadzoru, u skladu s onim što je prethodno utvrđeno u točki 63. ove presude.

75 Stoga na šesto pitanje valja odgovoriti tako da načelo pretpostavke nedužnosti iz članka 3. Direktive 2016/343 treba tumačiti na način da u okviru sudskog postupka psihijatrijskog smještaja, zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga, osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo poput onoga u glavnom postupku zahtijeva da državno odvjetništvo dokaže da je osoba čiji se smještaj zahtijeva počinitelj djela za koja se smatra da predstavljaju takvu opasnost.

Troškovi

76 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Direktivu 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku i Direktivu 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima treba tumačiti na način da se primjenjuju na sudski postupak poput onoga predviđenog**

nacionalnim zakonodavstvom o kojem je riječ u glavnom postupku, koji zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo. Direktivu 2012/13 treba tumačiti na način da osobe osumnjičene za počinjenje kaznenog djela moraju biti obaviještene o svojim pravima što je prije moguće od trenutka u kojem sumnje koje se na njih odnose opravdavaju, u nekom drugom kontekstu koji nije hitnost, da nadležna tijela ograniče njihovu slobodu mjerama prisile, a najkasnije prije njihova prvog službenog saslušanja od strane policije.

2. **Članak 47. Povelje kao i članak 8. stavak 2. Direktive 2012/13 i članak 12. Direktive 2013/48 treba tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku kojim se predviđa sudski postupak koji zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga dopušta psihijatrijski smještaj osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo, ako to zakonodavstvo ne omogućuje nadležnom sudu da provjeri jesu li postupovna prava iz tih direktiva bila poštovana u postupcima koji su prethodili onomu u kojem taj sud odlučuje, a koji nisu podlijegali takvom sudskom nadzoru.**

3. **Direktivu (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku i članak 51. stavak 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da se ni ta direktiva ni ta odredba Povelje ne primjenjuju na sudski postupak psihijatrijskog smještaja u terapeutske svrhe, kako je predviđen člankom 155. *et seq*. Zakona za zdraveto (Zakon o zdravlju), o kojem je riječ u glavnom postupku, zbog toga što postoji rizik da, s obzirom na njezino zdravstveno stanje, dotična osoba predstavlja opasnost za svoje zdravlje ili zdravlje trećih osoba**.

4. **Načelo pretpostavke nedužnosti iz članka 3. Direktive 2016/343 treba tumačiti na način da u okviru sudskog postupka psihijatrijskog smještaja, zbog terapeutskih i sigurnosnih razloga, osoba koje su u stanju neubrojivosti počinile djela koja predstavljaju opasnost za društvo poput onoga u glavnom postupku zahtijeva da državno odvjetništvo dokaže da je osoba čiji se smještaj zahtijeva počinitelj djela za koje se smatra da predstavljaju takvu opasnost.**

Potpisi